

Vergelingsziektewaarschuwingsdienst gestopt

Het IRS is met ingang van 2003 gestopt met de vergelingsziektewaarschuwingsdienst. Voor bietentelers hoeft dit geen probleem te zijn. Voorwaarde is wel dat zij kiezen voor speciaal pillenzaad. Landelijk gezien doet driekwart van de telers dat al. In de zuidwestelijke teeltgebieden, waar sprake is van een verhoogde kans op vergelingsvirus, kiest ruim 90% van de telers voor speciaal pillenzaad.

Het gebruik van speciaal pillenzaad is in de afgelopen tien jaar snel gestegen, van landelijk 0% in 1992 tot 73% in 2010 (zie ook www.bietenstatistiek.nl). Vanwege de kosten van het speciaal pillenzaad is het noodzakelijk te overwegen of speciaal pillenzaad wel nodig is of dat eventueel, indien schadedrempels overschreden zijn, correctie mogelijk is met een insecticide later in het seizoen. In de regio's met de grootste kans op vergelingsziekte is het gebruik het grootst. In het zuidwesten van het land (Zeeuws-Vlaanderen, Zeeuwse Eilanden en West-Brabant) lagen de percentages speciaal pillenzaad in 2010 tussen 90 en 96.

In hoofdstuk 3 van Bietenstatistiek (www.bietenstatistiek.nl) zijn gegevens over het gebruik van speciaal pillenzaad beschikbaar.

Tabel 1. Aandeel speciaal pillenzaad als percentage van de uitgezaaide oppervlakte per IRS-gebied.

IRS-gebied	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zeeuws-Vlaanderen	89	88	89	91	92	93	94	93	93	94	93	95	93
Zeeuwse Eilanden	86	85	86	89	90	92	92	90	89	89	88	90	91
West-Brabant	70	68	74	78	82	85	87	84	88	87	84	87	88
Noord- en Zuid-Holland	74	74	78	83	85	86	87	86	87	85	85	87	89
Oost- en Zuid-Flevoland	98	95	97	97	98	98	99	99	98	99	99	98	99
Noordoostpolder	79	82	83	84	86	88	91	91	90	89	89	91	91
Noordelijke klei	31	45	58	63	68	75	79	80	81	78	75	74	76
Noordelijk zand	1	5	11	13	19	24	30	30	31	27	22	25	29
Noordelijk dal/veen	4	4	8	10	14	17	21	21	23	18	15	17	17
Gelderland	64	66	66	73	78	82	88	87	89	86	85	83	84
Oost-Brabant	75	48	88	89	88	92	94	95	95	94	93	93	94
Limburg	72	65	69	72	74	78	78	79	80	76	74	73	78
Nederland	54	59	62	66	68	72	75	74	75	73	71	71	73

Bron: Teeltenquêtes en zaadbestellingen suikerindustrie; 1998 voor de afzonderlijke gebieden alleen teeltenquête CSM Suiker bv.

Problemen met luizen en/of vergelingsziekte kunnen bij het IRS (Diagnostiek) gemeld worden. Inzenden van monsters voor Diagnostiek kan via de buitendienst van de suikerindustrie, gewasbeschermingsmiddelenhandel of voorlichting (zie Betatip Hoofdstuk 9).

Terugblik

Sinds 1946 volgde het IRS aanvankelijk samen met de RLVD (Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst), de situatie met betrekking tot bladluizen en vergelingsziekte. In 1959 introduceerden ze de grootschalige vergelingsziektewaarschuwingdienst. Op grond van bladluistellingen in de bietenpercelen, werden de eerste tijd waarschuwingen voor een bespuiting met demeton (Systox) uitgegeven. Later kwamen daar andere middelen, zoals oxy-demeton-methyl, demefion, thiometon en dimethoaat, bij. In 1972 kreeg de waarschuwingdienst een duidelijk geïntegreerd karakter door de toelating van pirimicarb. In de jaren negentig werd triazamaat toegelaten.

Tot en met 1996 werden ieder jaar op enkele honderden bietenpercelen luizen geteld door mensen van het IRS, de suikerindustrie, de gewasbeschermingshandel en de voorlichting. Sinds 1960 is het aantal virusbronnen, zoals perzikkbomen, voederbieten(kuilen) en zaadbieten, duidelijk afgenomen. De meest recente zware aantasting vond plaats in 1974. Het laatste jaar met vergelingsziekte van enige betekenis was 1977. In de daarop volgende jaren is, door de ervaring van 1977 wijzer geworden, na een waarschuwing erg alert gereageerd en is de vergelingsziekte niet meer zo massaal opgetreden. Jaarlijks waren echter wel percelen te vinden waar toch aanzienlijke schade is opgetreden wanneer geen adequate bestrijdingsmaatregelen getroffen werden. Sinds 1997 werden door het IRS op tien percelen zonder Gaucho of Temik wekelijks (zeven tot negen weken) de bladluizen geteld. Ook in 1999 en 2000 zijn er wel percelen gevonden met flinke vergelingsziekte, met name op enkele percelen waarop biologische teelt plaatsvond, in het zuidwesten. De laatste twee jaar dat de vergelingsziektewaarschuwingdienst actief is geweest, was er echter geen sprake meer van vergelingsziekte van betekenis. De aantasting is beperkt gebleven tot enkele kleine hardjes.